

Список використаних джерел

1. Дубасенюк О. А. Концептуальні підходи до професійно-педагогічної підготовки сучасного педагога / О. А. Дубасенюк, О. В. Вознюк. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. – 114 с.
2. Кловак Г. Т. Підготовка майбутнього вчителя-дослідника як педагогічна проблема сучасної школи / Г. Т. Кловак // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. – Випуск 5. – 2003. – С. 14-20.
3. Микитюк О. М. Становлення та розвиток науково-дослідної роботи у вищих педагогічних закладах України (історико-педагогічний аспект): [монографія] / О. М. Микитюк; Харк. держ. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Х.: ОВС, 2001. – 256 с.
4. Набока О. Г. Науково-дослідна діяльність студента як професійно орієнтована технологія / О. Г. Набока // Наука і освіта: наук.-практ. журнал Південного наукового Центру АПН України. – 2010. – № 7. – С. 165-168.
5. Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: [підручник] / В. М. Шейко, Н. М. Кушнаренко. – 4-те вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2004. – 307 с.

References

1. Dubaseniuk O. A. Conceptual approaches to vocational and pedagogical training of a modern teacher / O. Dubaseniuk, O. Voznyuk. – Zhytomyr: View at ZHDU by I. Franko, 2011. – 114 p.
2. Klovak G.T. Preparation of the future teacher-researcher as a pedagogical problem of the modern school / G. T. Klovak // Psychological-pedagogical problems of the village school. - No 5. – 2003. – pp. 14–20.
3. Mykytyuk O. M. Formation and development of research work in higher educational establishments of Ukraine (historical and pedagogical aspect): [monography] / O. M. Nikitiuk; Kharkiv State Pedagogical University G.S. Skovoroda. – Kh. : ATS, 2001. – 256 pp.
4. Naboka O.G. Research activity of the student as a professionally oriented technology / O. G. Naboka // Science and education: scientific-practical journal of the Southern Scientific Center of the Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine. – 2010. – No. 7. – P. 165 – 168.
5. Shaiko V.M. Organization and methods of research: [textbook] / V. M. Shaiko, N. M. Kushnarenko. – 4th edition, corrected and added. – K. : Knowledge, 2004. – 307 pp.

Стаття посвячена дослідженню особливостей науково-дослідницької роботи студентів в умовах професійної підготовки. На основі аналізу психолого-педагогічної літератури визначено суттєве значення понять «готовність к дослідницькій діяльності», «науково-дослідницька робота студентів»; визначено основні задачі, форми та напрямки удосконалення науково-дослідницької роботи студентів; вказано роль і місце дослідницької діяльності в підготовці майбутнього вчителя початкових класів.

Ключевые слова: *готовність к дослідницькій діяльності, науково-дослідницька робота, професійна підготовка, майбутній учитель початкових класів.*

The article has been devoted to research of peculiarities of students' research work in the conditions of professional preparation. On the basis of the analysis of psychological and pedagogical literature, the essential meaning of the conceptions of "readiness for research" has been determined, "students' research work"; outlined the main tasks, forms and directions of improvement of students' research work; the role and place of research activity in the preparation of the future teacher of elementary school has been determined. It has been established, that research activity of students becomes of increasing importance and becomes one of the main components of professional training of the future specialist. This is due to the fact that the effectiveness of the latter is largely determined by the level of formation of research knowledge, skills, development of personal qualities, accumulation of experience in creative research. We have described readiness of primary school teachers to research as personal characteristics, which reflects the motivational-value relation to research, a system of methodological knowledge, research skills, allowing them to productive usage in resolving professional and educational goals. The generalization of scientific researches indicate that students' research work is an integral part of vocational training, which involves the training of future specialists in the methodology and research methods, as well as systematic participation in research activities, arming of technologies and skills of a creative approach to the research of certain scientific problems.

Key words: *readiness for research activity, research work, professional preparation, future teacher of primary school.*

УДК 37.011.33:001.891(045)

DOI 10.31339/2413-3329-2019-1(9)-97-100

Мочан Тетяна Михайлівна,

*кандидат педагогічних наук, доцент,
Мукачівський державний університет, м. Мукачеве*

ПРОФЕСІОНАЛІЗМ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ПРЕДМЕТ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

У статті узагальнено домінуючі підходи до розкриття змісту поняття «професіоналізм» та «педагогічний професіоналізм» в науковій літературі. Акцентовано увагу на тому, що професіоналізм це поєднання професіоналізму особистості і професіоналізму педагогічної діяльності, що зумовлює його становлення як професіонала, здатного до саморозвитку, самореалізації, трансцендентного виходу на якісно новий рівень діяльності.

Ключові слова: *професіоналізм, педагогічний професіоналізм, професіоналізм педагогічної діяльності*

Постановка проблеми. Для сучасного освітнього простору України характерною ознакою є становлення нової системи, орієнтованої на входження в світовий освітній простір. Однією з рис цього процесу є професіоналізм педагогічної діяльності.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. Грунтуючись на аналізі наукової літератури можемо зауважити, що в полі зору багатьох дослідників була і є проблема педагогічного професіоналізму. На думку В. Гриньової, Н. Гузій, І. Ісаєва, М. Кухарєва, В. Кучерявець, А. Маркова, О. Пехоти, Г. Сотської,

О. Шендерук педагогічний професіоналізм є характерною ознакою педагогічної діяльності.

Значні наукові осмислення сутності феномену й трактування змісту та структури професіоналізму можна знайти у роботах І. Зязюна, Н. Кузьміна, В. Сластьоніної, Л. Спірина в яких акцентується увага на потенційних можливостях педагога у професійній діяльності, в єдності з його професійно-ціннісними орієнтаціями. В. Гриньова розкриває суть понять «професіоналізм», «професійна культура», «професійна компетентність», «професійна підготовка» спираючись на інтеграційні процеси, які властиві як

теорії, так і практиці професійної освіти, а також характеризує їх компоненти та співвідношення [1].

Мета статті: здійснити спробу узагальнити підходи науковців до трактування професіоналізму та професіоналізму педагогічної діяльності зокрема.

Результати дослідження. Відомо, що рівень вивчення та дослідження наукової проблеми описуються за допомогою різноманітних термінів і понять. Для розкриття понятійно-термінологічного оформлення дефініції педагогічного професіоналізму проаналізуємо різні підходи до його трактування.

Для більш глибокого розкриття даного поняття паралельно дослідимо і зміст дефініції «професіоналізм».

Формулювання визначення поняття професіоналізму вперше здійснено Н. Кузьміною. Як стверджує науковець, професіоналізм розуміється як якісна характеристикою суб'єкта діяльності – представника певної професії, що визначається мірою володіння ним сучасним змістом і сучасними засобами вирішення професійних завдань, продуктивними способами їх здійснення. Що стосується поняття «професіоналізм педагогічної діяльності», то на її думку його зміст полягає в тому, що педагог володіє мистецтвом формування в учнів бажання та готовності до результативного вирішення завдань у наступній освітній системі засобами свого предмета за відведення на навчально-виховний процес час [5, с. 11].

В Енциклопедії професійної освіти поняття «професіоналізм» трактується як набута в ході навчальної та практичної діяльності здатність до компетентного виконання оплачуваних функціональних обов'язків; рівень майстерності та вправності в певному занятті, відповідно рівню складності виконуваних завдань. Також зазначає, що розвиток професіоналізму відбувається, з одного боку, через виконання все більшого числа функцій, коли в одній професії поєднується цілий комплекс спеціальних знань і трудових функцій, з іншого боку – шляхом розширення видів діяльності і фундаментальне в цьому процесі не в обсязі засвоєваної інформації, а в умінні творчо користуватися нею, вмінні знаходити її, засвоювати і застосовувати для практичної діяльності [3, с. 1155].

Дослідник Т. Сорочан, узагальнивши підходи А. Деркача, І. Зязюна, О. Закикіна, В. Сластьоніна до розкриття сутності поняття «професіоналізм», наголошує на таких аспектах цього поняття: 1) поєднання професійної культури та професійної самосвідомості, що дозволяє педагогу на високому рівні здійснювати професійну діяльність; 2) система, яка складається з професіоналізму особистості та професіоналізму діяльності.

Як стверджує автор, професіоналізм особистості слід розглядати як якісну характеристику суб'єкта праці, яка позначає високий рівень професійно важливих або особистісно-ділових якостей, креативності, а також наявність ціннісних орієнтацій, спрямованих на прогресивний розвиток, це якісна характеристика суб'єкта праці, яка позначає високу професійну кваліфікацію та компетентність, наявність різноманітних навичок і вмінь, володіння сучасними алгоритмами та способами вирішення професійних завдань, що дозволяє здійснювати діяльність з високою та стабільною продуктивністю [7; 8]. На основі теоретичного аналізу професіоналізму як психолого-акмеологічного та педагогічного поняття О. Шендерук визначає його як складний процес, у ході якого суб'єкт здобуває професійно-педагогічні знання, вміння, навички, характеризується прагненням постійно оновлювати та розширювати педагогічний світогляд та розвивати креативні здібності, а також потребою в педагогічних інноваціях та нестандартних професійних діях [10]. Грунтовний аналіз сутності професіоналізму педагога дається у дослідженнях Н. Гузій. Професіоналізм учителя, на її переконання, є:

– нормою, зразком виконання педагогічної діяльності відповідно до сучасного рівня педагогічних знань і цінностей, що виступає регулятивним механізмом праці вчителя, вихователя, викладача;

– ототожненням з підготовленістю, компетентністю, вправністю вчителя-вихователя;

– з особливим ставленням педагога до виконання своїх обов'язків на рівні покликання, місії. Опис професіоналізму педагога в категоріях повсякденної свідомості є цінним накопиченням емпіричного досвіду, однак дещо поверховим і тому недостатнім для характеристики феномена, що вимагає більш конкретного наукового пояснення [4, с. 110].

Н. Гузій зазначає, що педагогічний професіоналізм передбачає кваліфіковане оволодіння учителем досконалими педагогічними діями на основі засвоєних алгоритмізованих раціональних технологій та відпрацьованої педагогічної техніки [2, с. 82]. Поняття «професіоналізм педагога» В. Синенко визначає як високий рівень його психолого-педагогічних і науково-предметних знань та умінь у сполученні з відповідною культурою і моральним виглядом, що забезпечує на практиці соціально-потрібну підготовку підрастаючого покоління до життя [6, с. 47].

З точки зору науковців, професіоналізм педагога розглядається як соціально-педагогічне явище та психолого-педагогічний феномен. Перше, в свою чергу, являє собою соціально обумовлену розгалужену складно структуровану систему кваліфікаційних вимог, що відображають норми і цінності культури професійно-педагогічного середовища, в яких концентрується накопичений науково-теоретичний та практико-методичний культурний професійний досвід педагогічної спільноти відповідно до актуальних соціальних пріоритетів, ідеалів, установок з подальшою його трансформацією у систему підготовки та перепідготовки педагогічних кадрів. Що стосується професіоналізму педагога як психолого-педагогічного феномену, то він виступає індивідуальною проєкцією норм та еталонів висококваліфікованої професійно-педагогічної праці на рівні культури її здійснення і є складним інтегративним динамічним багатоступеневим утворенням [4, с. 146–147].

Спіраючись на наукові ідеї Г.Сотської, можна стверджувати, що професіоналізм особистості педагога є якісною характеристикою, ознаками якої є високий рівень професійно-важливих і особистісно-ділових якостей, які забезпечують ефективність педагогічної діяльності та виступають внутрішнім регулятором саморозвитку та самовдосконалення. Професіоналізм діяльності педагога відображає високу професійну кваліфікацію і компетентність, володіння сучасними інноваційними алгоритмами й способами вирішення професійних задач, що дозволяє здійснювати педагогічну діяльність з високою продуктивністю [9].

Ми погоджуємося з думкою, що термін «педагогічний професіоналізм» стає одним із ключових понять теорії педагогічної праці і педагогічної освіти, проте його пояснення й інтерпретація і далі залишається актуальним дослідницьким завданням, на вирішення якого спрямовані пошуки сучасних учених. Розглядаючи наявні в науковій літературі трактування поняття педагогічного професіоналізму, слід зауважити розвиток тенденцій до моделювання структури цього феномена, виділення різноманітних діяльнісних і особистісних характеристик як його сутнісних сторін. Позаяк кількість дефініцій педагогічного професіоналізму практично збігається з кількістю їх авторів, погляди вітчизняних і зарубіжних дослідників на сутність, зміст і структуру феномена є неоднозначними, що набагато ускладнює їх виявлення і негативно позначається на процесі формування професіоналізму освітянських кадрів в педагогічній практиці [4, с. 134–135].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Професіоналізм педагога – це поєднання професіоналізму особистості і професіоналізму педагогічної діяльності, що зумовлює його становлення як професіонала, здатного до саморозвитку, самореалізації, трансцендентного виходу на якісно новий рівень діяльності, здатність досягати професійної зрілості, що сприяє особистісної реалізації індивіда, втілення його потенційних можливостей. Перспективами подальших досліджень є вивчення шляхів оптимізації процесу розвитку педагогічного професіоналізму.

Список використаних джерел

1. Гриньова В. М. Про співвідношення понять «професіоналізм», «професійна культура», «професійна компетентність», «професійна підготовка» / В. М. Гриньова // Педагогіка та психологія. – 2014. – Вип. 45. – С. 74–84.
2. Гузій Н. В. Педагогічний професіоналізм: історико-методологічні та теоретичні аспекти: монографія / Н. В. Гузій. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2004. – 243 с.
3. Энциклопедия профессионального образования: В 3-х томах / Под ред. С.Я. Батышева. – М., АПО. 1998. – 1784 с.
4. Педагогічна творчість, майстерність, професіоналізм у системі підготовки освітянських кадрів: здобутки, пошуки, перспективи : монографія / керізн. авт. кол. Н. В. Гузій ; Мін-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. – 432 с.
5. Кузьмина Н. В. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения / Н. В. Кузьмина. – М. : Высш.шк., 1990. – 162 с.
6. Синенко В. Я. Профессионализм учителя / В. Я. Синенко // Педагогика. – 1999. – № 5. – С. 45-52.
7. Сорочан Т. Професійна діяльність андрагогів : сучасний погляд / Т. Сорочан // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2008. – №4. – С. 27–32.
8. Сорочан Т. М. Розвиток професіоналізму управлінської діяльності керівників загальноосвітніх навчальних закладів у системі післядипломної педагогічної освіти: дис... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Луганський національний педагогічний ун-т ім. Тараса Шевченка. / Т.М. Сорочан. –Луганськ, 2005. – 384 с.
9. Сотська Г. Акмеологічний підхід у педагогічній освіті України / Галина Сотська // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/709238/1/%D1%81%D0%BE%D1%82%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B02.pdf> с.387-396
10. Шендерук О. Б. Теоретичний аналіз професіоналізму як психолого-акмеологічного та педагогічного поняття / О. Б. Шендерук // Кримінально-виконавча система: Вчора. Сьогодні. Завтра: науковий журнал Академії Державної пенітенціарної служби.– Чернівці: Академія ДПтС. – 2018 –№ 1 (3). – С. 209–224.

References

1. Hryn'ova, V. M., 2014. Pro spivvidnoshennya ponyat' «profesionalizm», «profesiynna kul'tura», «profesiynna kompetentnist'», «profesiynna pidhotovka» [On the correlation of the concepts of "professionalism", "professional culture", "professional competence", "professional training"]. *Pedagogy and Psychology*, 45, pp. 74–84.
2. Huziy, N. V. 2004. *Pedahohichnyy profesionalizm: istoryko-metodolohichni ta teoretychni aspekty* [Pedagogical professionalism: historical-methodological and theoretical aspects]. Kiev: NPU named after M.P Dragomanov.
3. Batsheva, S.Ya., ed., 1998. *Entsyklopedyya professyonal'noho obrazovanyya: V 3-kh tomakh* [Encyclopedia of vocational education: In 3 volumes]. Moscow: APO (АПО).
4. National Pedagogical University named after M.P Dragomanov, 2015. *Pedahohichna tvorchist', maysternist', profesionalizm u systemi pidhotovky osvityans'kykh kadriv: zdotuky, poshuuky, perspektvyu* [Pedagogical creativity, skill, professionalism in the system of training of educational personnel: achievements, searches, prospects]. Kiev: Ed. NPU named after M.P Dragomanov.
5. Kuz'myna, N. V. 1990. *Professyonalizm lychnosti prepodavatelya y mastera proyzvodstvennoho obuchenyya* [The professionalism of the personality of the teacher and the master of industrial training]. Moscow: High School.
6. Synenko, V. Ya., 1999. Professyonalizm uchytelya [Teacher's professionalism]. *Pedagogy*, 5, pp. 45-52.
7. Sorochan, T., 2008. Profesiynna diyal'nist' andrahohiv : suchasnyy pohlyad [Professional activity of andragogues: modern view]. *Director of school, lyceum, gymnasium*, 4, pp. 27–32.
8. Sorochan, T. M., 2005. *Rozvytok profesionalizmu upravlins'koyi diyal'nosti kerivnykiv zahal'noosvitnikh navchal'nykh zakladiv u systemi pisyadyplomnoyi pedahohichnoyi osvity* [Development of the professionalism of the management activity of the heads of secondary schools in the system of postgraduate pedagogical education]. Doctor of Pedagogical Sciences. Lugansk National Pedagogical University named after Taras Shevchenko.
9. Sots'ka, H. Akmeolohichnyy pidkhid u pedahohichniy osviti Ukrayiny [Akmeologicheskyy approach in pedagogical education of Ukraine]. [online] Available at: <http://lib.iitta.gov.ua/709238/1/%D1%81%D0%BE%D1%82%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B02.pdf>.
10. Shenderuk, O. B., 2018. Teoretychnyy analiz profesionalizmu yak psykhologo-akmeolohichnoho ta pedahohichnoho ponyattya [Theoretical analysis of professionalism as a psychological and acmeological and pedagogical concept]. *Criminal Execution System: Yesterday. Today. Tomorrow: Scientific Journal of the Academy of the State Penitentiary Service*, 1 (3), pp. 209–224.

В статье обобщены доминирующие подходы к раскрытию содержания понятия «профессионализм» и «педагогический профессионализм» в научной литературе. Акцентировано внимание на том, что профессионализм это сочетание профессионализма личности и профессионализма педагогической деятельности, что приводит к его становления как профессионала, способного к саморазвитию, самореализации, трансцендентного выхода на качественно новый уровень деятельности.

Ключевые слова: профессионализм, педагогический профессионализм, профессионализм педагогической деятельности

The article generalizes the dominant approaches to the disclosure of the concept of "professionalism" and "pedagogical professionalism" in the scientific literature. Attention is drawn to the fact that the professionalism is a combination of the professionalism of the individual and the professionalism of pedagogical activity, which determines its formation as a professional capable of self-development, self-realization, transcendental access to a qualitatively new level of activity. As we see, recently the term "pedagogical professionalism" has become one of the key concepts of the theory of pedagogical work and pedagogical education, but its explanation and interpretation remains a topical research task, the solution of which is the search for modern scholars. Analyzing existing in the scientific literature interpretation of the concept of pedagogical professionalism, it should be noted the development of trends to model the structure of this phenomenon, the allocation of various activities and personal characteristics as its essential parties. Since the number of definitions of pedagogical professionalism actually coincides with the number of their authors, the views of domestic and foreign researchers on the essence, content and structure of the phenomenon are ambiguous, which greatly complicates their identification and adversely affects the process of forming the professionalism of educational staff in pedagogical practice. The professionalism of the teacher is: the norm, an example of the implementation of teaching activities in accordance with the current level of pedagogical knowledge and values, acting as the regulatory mechanism of the work of a teacher, educator, and academic; the professionalism of the teacher is identified with the preparedness, competence, skill of the teacher-educator, with a particular attitude of the teacher to execution their duties at the level of vocation,

mission. The description of the teacher's professionalism in the categories of daily consciousness is a valuable accumulation of empirical experience, but somewhat superficial and therefore insufficient to characterize a phenomenon that requires a more specific scientific explanation.

Key words: professionalism, pedagogical professionalism, professionalism of pedagogical activity.

УДК 378.011.3-057.87:78

DOI 10.31339/2413-3329-2019-1(9)-100-103

Попович Наталія Михайлівна,
доктор педагогічних наук, професор,
Мукачівський державний університет, м. Мукачеве

НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ОСОБИСТІСНОГО ДОСВІДУ ФАХІВЦЯ З МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

У статті обгрунтовано основні наукові підходи до формування професійно-особистісного досвіду фахівця з музичного мистецтва. Наголошено, що формування професійно-особистісного досвіду майбутнього педагога-музиканта в умовах особистісно орієнтованого підходу потребує особливої системи оцінювання результативності навчання студентів, яка відображала б рівень сформованості в них рефлексивного ціннісного ставлення до освоєння музично-педагогічної діяльності і до себе як майбутнього професіонала, вироблення особистісного смислу засвоєних знань про науково обгрунтовані шляхи, засоби досягнення вершин педагогічної й виконавської майстерності, творчості, професіоналізму, визначення особистісного прагнення до самовдосконалення й збагачення свого професійно-творчого потенціалу. Доведено, що компетентнісний підхід є домінуючим у визначенні потенційних напрямів інноваційного розвитку системи неперервної професійної підготовки фахівця з музичного мистецтва.

Ключові слова: науковий підхід, професійно-особистісний досвід, фахівець з музичного мистецтва.

Постановка проблеми. Сучасні тенденції розвитку мистецької освіти в Україні в контексті євроінтеграційних процесів спонукають до переосмислення концептуальних засад неперервної професійної підготовки педагога-музиканта. Модернізація системи освіти в Україні потребує вирішення завдань щодо формування гармонійно розвинених, висококваліфікованих фахівців з музичного мистецтва, здатних вільно орієнтуватися у суперечностях сучасного світу, виявляти високий рівень професіоналізму, визначати способи особистісно-творчого розвитку, саморозвитку і самореалізації, духовно-естетичного і професійного удосконалення, ефективної фахової діяльності на рівні світових стандартів.

Концепція формування професійно-особистісного досвіду фахівця з музичного мистецтва містить теоретичне обгрунтування мети, змісту, ключових аспектів досліджуваного процесу. Мета цього процесу полягає в поетапному формуванні професійно-особистісного досвіду майбутнього педагога-музиканта в системі неперервної освіти. Наша позиція полягає в тому, що процес формування професійно-особистісного досвіду фахівців з музичного мистецтва передбачає врахування динамічної природи зовнішніх і внутрішніх взаємозв'язків і взаємодії усіх його елементів. Важливо при цьому виявити ті наукові підходи, які забезпечують міру набуття цього досвіду і визначають його типи і характер трансформації.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. У науковій літературі дослідження процесу неперервної професійної підготовки фахівця з музичного мистецтва ґрунтуються на положеннях і висновках: сучасної філософії освіти (В. Андрущенко, І. Зязюн, В. Кремень та ін.), теорії неперервної професійної освіти (С. Архангельський, Ю. Бабанський, В. Луговий та ін.), теорії розвитку особистості викладача в умовах неперервної професійної підготовки (С. Гончаренко, Н. Ничкало, С. Сисосва, І. Федотенко та ін.), особистісно-орієнтованого підходу (І. Бех, О. Бондаревська, М. Чобітько, С. Шандрук, І. Якиманська та ін.), досліджень з проблем технології організації освітнього процесу у закладах вищої освіти (О. Глузман, Л. Кондрашова, О. Мещанинов та ін.).

Мета статті: обгрунтувати основні наукові підходи до формування професійно-особистісного досвіду фахівця з музичного мистецтва.

Результати дослідження. Методологічною основою створеної нами концепції формування професійно-особистісного досвіду фахівця з музичного мистецтва у системі неперервної мистецької освіти є такі *наукові підходи*: онтологічний, системний, особистісно орієнтований, діяльнісний і компетентнісний.

Онтологічний підхід передбачає діалектичну єдність цілого і частини, сутності і явища, загальний зв'язок явищ і матеріальну

єдність світу; він спрямований на виявлення внутрішніх, глибинних стійких сторін досліджуваного процесу формування професійно-особистісного досвіду фахівця з музичного мистецтва в системі неперервної освіти, його механізмів і рушійних сил. Онтологічний підхід у процесі пізнання буття забезпечує можливість визначати «індикатори» за допомогою яких сприйняття предметного світу органічно інтегрується в освітній процес, досягається його зосередження на повсякденному досвіді, інтерпретації соціального запасу знань та його ментальних моделей з метою перетворення їх на певну професійно-особистісну організацію знань, підставу для онтологічної повноти неперервної освіти.

Зрозуміти природу досвіду можна лише усвідомивши діяльну сутність людини, яка виявляється не лише у перетворенні предметного світу, у перетворенні природи, а й у створенні людиною свого внутрішньо-діяльного світу. Його конструювання, тобто здійснення «шляху до самої себе», постає як досвідченість (культивування людиною своїх здатностей, тобто можливість закріпитися у цьому світі, переробити його згідно із своєю метою). Опосередкування горизонту можливостей людини культурними центрами легітимації сприяє перетворенню задатків на здібності. За умов онтологічного підходу, сукупність пізнавальних процесів, які формують досвід особистості, – це ієрархія різнорівневих когнітивних структур, які на основі когнітивного синтезу утворюють єдину структуру досвіду [3, с. 30].

Становлення глобальної цивілізації, постіндустріальні тенденції розвитку зумовлюють необхідність формувати педагога-музиканта як всебічно розвиненого фахівця, здатного не лише пристосовуватися, а й розуміти, опанувати складну динаміку процесів інтеграції й диференціації мистецько-освітнього простору.

Онтологічний підхід в контексті нашого дослідження забезпечує можливість динамічно аналізувати й оцінювати якість неперервної професійної підготовки фахівця з музичного мистецтва залежно від контексту мистецько-освітнього середовища, яке постійно змінюється під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів, а також обирати найбільш відповідні стратегії, спрямовані на покращення якості формування професійно-особистісного досвіду як в окремому навчальному закладі, так і в системі неперервної мистецької освіти загалом.

Системний підхід в концептуальному плані становить основу для розгляду процесу формування професійно-особистісного досвіду фахівця з музичного мистецтва як системи; для побудови організаційно-методичної системи цього процесу з урахуванням внутрішніх і зовнішніх умов неперервної професійної підготовки фахівців з музичного мистецтва. При цьому особлива увага звертається на багатство внутрішніх і зовнішніх зв'язків